

YÖNETİCİ ÖZETİ

Ekonomik Araştırmalar **Mart 2018**

Ayşe Özden

Müdür

aozden@atbank.com.tr

Maral Haçikoğlu

Uzman

mhacikoglu@atbank.com.tr

SWOT 2

Ekonomik Görünüm 3

Dış Ticaret - Yatırım 5

Sektörel Gelişmeler 7

Türkiye - Mali 10

Tarım ve altyapı sektörleri ekonomik büyümenin itici gücü olabilir

2012 ekonomik krizinin ardından büyümesinde yavaşlama görülen Mali ekonomisi 2013 yılından bu yana toparlanma eğilimine girmiştir. Uluslararası kuruluşlardan alınan mali yardımlar ve hükümetin ekonomik ve finansal reform programları çerçevesinde büyümenin yeniden 2000-10 periyodundaki ortalama %5,7'lik seviyeye gelmesi amaçlanmaktadır. Orta vadede tarımda üretim artışı ve altyapı sektöründeki yatırımlarla desteklenmesi beklenen büyümenin 2018 yılında %5 ve 2019 yılında %4,7 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmüştür. Güvenlik endişeleri, özel sektörün ekonomik faaliyete katkısının sınırlı kalması, yapısal kırılmalıklar ve artan nüfus ise büyümenin ve ekonomik kalkınmanın önündeki engeller olarak karşımıza çıkıyor.

Mali'nin ihracatında başlıca ürünleri altın ve pamuk oluşturmaktadır

Mali'de 2016 yılında altın üretimi 46.9 tona ulaşırken, Mali, Güney Afrika ve Gana'nın ardından altın üretiminde Afrika'da 3. ülke konumundadır. Mali ayrıca Afrika'nın lider pamuk üreticisi konumunda olup pamuk üretiminin 2018 yılında yağışların ortalamasının üzerinde seyretmesi, çiftçilere verilen sübvansiyonun uzatılması ve geniş ekim alanlarının varlığı nedeniyle %10 civarında artması beklenmektedir. Mali'nin başlıca ticari tarım ürünlerinden biri olan pamuğun ihracattaki payının %15 civarında olduğu ve üretimdeki artışın ihracatı olumlu yönde etkilemesi olası görülmüştür.

2016 yılında pamuk ve altın Mali'nin ihracatının %79'unu oluşturmuş olup, ihracat gelirlerinin %80'i bu iki üründen elde edilmiştir. Tarım tarafında üretim artışının ihracata olumlu katkı yapması beklenmektedir. Altın tarafında ise altın fiyatlarındaki artış ve hükümetin madencilik sektörünü çeşitlendirme stratejisiyle altın ihracatının artması bekleniyor.

Türkiye ve Mali arasındaki dış ticaret hacminin 2023 yılında 500 milyon USD'ye ulaşması bekleniyor

2016 yılında 73,8 milyon USD olan Türkiye ve Mali arasındaki dış ticaret hacmi, 2017 yılında 82,1 milyon USD'ye ulaşmıştır. 2017 yılında Türkiye'nin Mali'den yaptığı ithalatın bir önceki yıla kıyasla %228 artışla 29,9 milyon USD olması bu dönemde dış ticaret hacmindeki artışta etkili olmuştur. Kısa dönemde Mali ve Türkiye arasındaki dış ticaret hacminin 100 milyon USD'ye ulaşması, 2023 yılında ise 500 milyon USD olması beklenmektedir. Mali'nin altyapı, turizm ve madencilik sektörlerinin gelişime açık olduğunu düşünüyoruz.

Tarım alanında 1 milyon hektardan fazla ekilebilir toprağa sahip olan Mali'de enerji potansiyeli de yüksektir. 16 milyon nüfusluk ülkede sadece 3 tane hidroelektrik santrali ve 2 büyük nehrin mevcut olması nedeniyle enerji yatırımlarının önümüzdeki dönemde de süreceği düşünülmektedir. Tarım ve hayvancılık ise önemini korumayı sürdürecektir. Önümüzdeki dönemde Türkiye ve Mali arasında tekstil ve konfeksiyon, eczacılık ürünleri, otomotiv, demir-çelik ürünleri, elektrik elektronik, un ve unlu mamuller ile eğitim alanlarında işbirliğinin geliştirilebileceği alanlar olarak öne çıkmaktadır.

SWOT –MALİ

Güçlü Yanlar

- IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşlardan mali yardım alması
- Çok partili sistem
- Seçim sisteminin sorunsuz işlemesi ve şeffaflık
- Altın ve pamuk gibi önemli kaynaklara sahip olması
- Boksit, demir cevheri, ana metaller ve fosfat yatakları açısından önemli bir potansiyel barındırması
- Son 10 yıldır enflasyonun Batı Afrika (CFA) Frangı'nın Euro'ya sabitlenmesi nedeniyle stabil seyretmesi

Zayıf Yanlar

- Mali ekonomisinin madencilik ve tarım sektörüne bağlı olması
- Yüksek seyreden yoksulluk ve yolsuzluk
- Bölgesel istikrarsızlık
- Çok gelişmiş olmayan bir mali sisteme sahip olunması
- Cari açık veren bir ekonomi olması
- Yatırımlar açısından zayıf bir iş ortamı
- Ekonomik çeşitlendirmeye yönelik politikaların eksik olması
- Uluslararası kuruluşların yardımlarına bağlı olması

Fırsatlar

- Altyapı, enerji ve tarım sektörlerinin yatırım fırsatları sunması
- Tarım sektörünün uygun iklim koşulları ve çiftçilere sağlanacak sübvansiyonlarla desteklenmesi
- Artan pamuk ve altın fiyatlarının dış dengeyi ve ihracat gelirlerini olumlu etkileyecek olması
- Kamu harcamalarının ve iyi bir hasat döneminin ekonomiyi destekleyeceği beklentisi

Tehditler

- Emtia piyasasındaki fiyat dalgalanmalarının ekonomide kırılganlığı artırması
- Altın fiyatlarındaki düşüşün dış denge ve gelirler üzerindeki olumsuz etkisi
- Siyasi istikrarsızlığın özel tüketim, ihracat ve yatırımlar üzerindeki olumsuz etkisi
- Olumsuz hava koşullarının özel tüketim ve ekonomik büyüme üzerindeki olumsuz etkisi
- Beklenenden daha yüksek seyreden nüfus artışı ve düşük verimliliğin ekonomik büyüme üzerindeki olumsuz etkisi

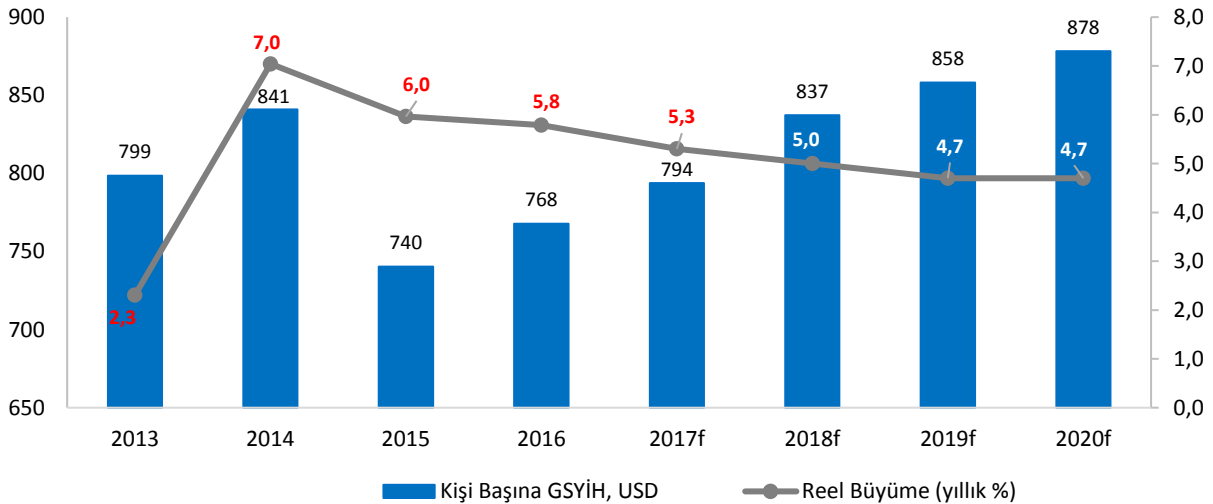
1- EKONOMİK GÖRÜNÜM

Temel Makroekonomik Göstergeler					
	2015	2016	2017t	2018t	2019t
Nominal GSYİH (milyar USD)	13,1	14,0	15,0	16,3	17,3
Reel büyüme (yıllık %)	6,0	5,8	5,3	5,0	4,7
Enflasyon, yıllık ortalama %	1,4	-1,8	0,2	1,2	1,6
Bütçe dengesi, GSYİH'ye oranı	-2,0	-4,6	-3,1	-2,3	-1,5
Cari denge, GSYİH'ye oranı	-5,3	-7,1	-7,0	-5,6	-5,7
Topal kamu borcu (brüt), GSYİH'ye oranı	30,7	35,9	34,7	35,5	36,9

Kaynak: IMF, BMI, Ulusal Kaynaklar, Afrika Kalkınma Bankası

2016 yılında %5,8 oranında büyüyen Mali ekonomisi 2017 yılında tarım ve hayvancılığın (GSYİH'nin yaklaşık %38'ini oluşturmaktadır) beklentilerin altında bir performans sergilemesiyle %5,3 oranında büyüdü. Orta vadede tarım sektöründe artan üretimin ve altyapı sektöründeki yatırımların büyümeye olumlu katkı sunması bekleniyor. Ekonomik büyümenin tarım sektöründe artan verimliliğin de etkisiyle 2018 yılında %5 ve 2019 yılında %4,7 oranında büyümesi bekleniyor.

Öte yandan, güvenlik endişelerinin tüketici güveni ve yatırımları olumsuz etkilemesi, güvenlik sektörüne olan harcamalardaki artış, ekonominin yüksek oranda altın ve pamuk ihracatına bağımlı olması ve ekonomik çeşitlendirmeye gidilmemiş olması Mali ekonomisini dış şoklara maruz bırakmaktadır. Bu dönemde kamu harcamalarının iyi yönetilememesi de tüketici güveni, yatırım ortamı ve büyümeye olumsuz yansiyabilecektir.

Kaynak: IMF, BMI, Ulusal Kaynaklar, Afrika Kalkınma Bankası

Mali fakir bir ülke olup, birçok uluslararası kuruluştan yardım almaktadır. Mali, yönetim değişikliğinden sonra Dünya Bankası, IMF, Arap Kalkınma Bankası, Afrika Kalkınma Bankası, Avrupa Birliği, ABD ve Fransa gibi ülkelerden ve Arap ülkelerinin çeşitli fonlarından önemli yardım ve destekler almaya başlamış olup, bu destekler sürmektedir. Mali ekonomisi ağırlıklı olarak pamuk ve altına bağımlı olup bu iki ürünün Malinin ihracatındaki payı %79 olup, toplam ihracat gelirlerinin de %80'ini oluşturmaktadır.

Sektörel bazda değerlendirdiğimizde ise 2017 yılı verilerine göre tarım sektörü GSYİH'nin %40,9'unu oluştururken, sanayi %18,9'unu ve hizmetler sektörü ise %40,2'sini oluşturmuştur. 2016 yılında Mali'de sanayi altın üretimi 46,9 ton olurken, Mali Güney Afrika ve Gana'nın ardından Afrika'nın üçüncü büyük altın üreticisi olmuştur.

Mali ayrıca Afrika'nın lider pamuk üreticisi olup toplam ihracatın yaklaşık %15'ini pamuk oluşturmaktadır. 2018 yılında pamuk üretiminin yağışların ortalamanın üzerinde seyretmesi, çiftçilere verilen sübvansiyonun uzatılması ve geniş ekim alanlarının varlığı nedeniyle %10 civarında artması beklenmektedir.

Hayvancılık sektöründe üretim Mali'nin tarımsal GSYİH'nin yaklaşık % 30'unu oluşturur. Mali'de hayvancılık açısından sığır, koyun ve keçi üretimi ön plana çıkmaktadır. Sikasso şehrinin güneyinde bireysel hayvancılık kooperatiflerince yapılan projelere çeşitli finansal destekler sağlanmış olup bu projeler sayesinde özellikle sığır ihracatında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Dünya Bankası'nın tarımsal projelere verdiği destek sektörün gelişimine katkıda bulunmuştur.

Altyapı sektöründe:

- Dubai merkezli DP World, Mali için kapsamlı bir ulaştırma ve lojistik stratejisi geliştirdiğini ve ülkeyi bölgesel lojistik ağına entegre edeceğini bildirdi.
- Mali hükümeti ve Çin altyapı projelerinin finansmanı kapsamında 2014 yılında 11 milyar USD'lik bir anlaşma imzaladı. Ayrıca uluslararası kurumların destekleri de altyapı sektörünün gelişiminde önem arz ediyor.

Mali IMF'in Genişletilmiş Kredi İmkânı (ECF) programı çerçevesinde uygulanan mali konsolidasyon programı ve artan gelirler sayesinde bütçe açığının azalacağı tahmin edilmektedir. Mali alandaki uygulamaların yanı sıra madencilik sektörü uygulamalarının modernleştirilmesi ve sektörde şeffaflığın artırılması ile sıkılaştırılmış vergi uygulamaları da ekonomik gelişim açısından önem arz ediyor.

Ekonomik Görünümü Etkileyebilecek Riskler:

Güvenlik endişeleri, yüksek nüfus artışı, yolsuzluk, zayıf altyapı ve nitelikli olmayan işgücü
Yolsuzluk ve siyasi belirsizlikler
Emtia fiyatlarındaki oynaklık ve iklim değişiklikleri
Hızlı nüfus artışı ve kuraklık
Politik istikrarsızlık
Altın fiyatlarındaki düşüşün ihracat gelirleri üzerindeki olumsuz etkisi
Hükümetin reform uygulamalarının beklentilerin altında kalması

2- DIŞ TİCARET ve DOĞRUDAN YATIRIMLAR

2016 yılında Mali'nin mal ithalatı 3,8 milyar USD ile bir önceki yıla kıyasla yatay seyrederken, mal ihracatı %3,7 düşüyle 2,6 milyar USD oldu. 2016 yılında altın ihracatı toplam ihracatın %71,7'sini oluştururken, onu %9,3'lük payıyla pamuk ve %8 ile canlı hayvan takip etmiştir. 2016 yılında Mali'nin ihracatında Güney Afrika %47'lik payıyla ilk sırada yer alırken, onu sırasıyla İsviçre (%15,1) ve BAE (%7,6) takip etmiştir. İthalat tarafında ise mineral yakıtlar ve mineral yağlar, araçlar, elektrikli makineler, tuz ve gübreler ön plana çıkarken, Mali'nin en çok ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında AB %22,6'lık payıyla ilk sıradaki yer alırken, onu Senegal (%19,4) ve Çin (%15,6) takip etmektedir.

İthalat Partnerleri	Değer (Milyon Euro)	Pay (%)
Dünya	3,482	100,0
AB-28	787	22,6
Senegal	674	19,4
Çin	543	15,6
Fildişi Sahili	342	9,8
Güney Afrika	112	3,2
Hindistan	109	3,1
ABD	91	2,6
Benin	91	2,6
Fas	88	2,5
Gana	76	2,2

İhracat Partnerleri	Değer (Milyon Euro)	Pay (%)
Dünya	2,570	100,0
Güney Afrika	1,208	47,0
İsviçre	387	15,1
BAE	196	7,6
Fildişi Sahili	154	6,0
Burkina Faso	99	3,9
Bangladeş	75	2,9
Senegal	67	2,6
Hindistan	64	2,5
AB-28	60	2,3
Malezya	48	1,9

Kaynak: Avrupa Komisyonu, Dış Ticaret Raporu

Önümüzdeki dönemde pamuk üretimindeki artışın tarım sektöründe ihracatı artırması bekleniyor. Altın tarafında ise altın fiyatlarındaki artış ve hükümetin madencilik sektörünü çeşitlendirme ve geliştirme strateji doğrultusunda altın ihracatında artış öngörülmektedir. Devam eden altyapı ve inşaat sektörü yatırımları ve sanayi sektörünün gelişmemiş olması nedeniyle ise mal ve hizmet ithalatında artışın süreceğini tahmin ediyoruz.

Mali Dış Ticaret Göstergeleri					
Gösterge	2015	2016	2017t	2018t	2019t
Mal ithalatı (milyar USD)	3,8	3,8	5,3	5,8	6,3
Mal ithalatı (yıllık değişim %)	-2,9	1,2	36,8	9,4	9,4
Mal ithalatı, GSYİH'ye oranı %	29,1	27,5	33,3	33,8	34,2
Mal ihracatı, milyar USD	2,7	2,6	4,4	4,8	5,3
Mal ihracatı, milyar USD (yıllık değişim %)	-2,3	-4,9	69,9	9,1	10,7
Mal ihracatı, GSYİH'ye oranı %	20,8	18,5	27,8	28,2	28,8
Mal ticaret dengesi, milyar USD	-1,1	-1,3	-0,9	-1,0	-1,0
Mal ticaret dengesi (yıllık değişim %)	-4,5	16,4	-31,1	10,8	2,7
Mal ticaret dengesi GSYİH'ye oranı %	-8,3	-9,0	-5,5	-5,7	-5,4
Mal ve hizmet ticaret dengesi, milyar USD	-2,6	-2,8	-2,5	-2,7	-2,8
Mal ve hizmet ticaret dengesi, (yıllık değişim %)	-7,3	6,9	-10,5	7,0	4,8
Mal ve hizmet ticaret dengesi, GSYİH'ye oranı %	-20,3	-20,2	-16,0	-15,9	-15,4

Kaynak: BMI

Uluslararası Doğrudan Yatırım Görünümü:

Mali'ye net uluslararası doğrudan yabancı yatırım girişi 2009 yılında 748 milyon USD seviyesini görmesinin ardından 2016 yılında 126 milyon USD'ye gerileyerek, 2001 yılından bu yana en düşük seviyesini gördü. 2016 yılı itibariyle doğrudan yabancı yatırım stoku ise 3 milyar USD oldu. Güvenlik endişeleri, adalet sistemindeki sorunlar ve yolsuzluk gibi faktörler doğrudan yabancı yatırımları olumsuz etkiledi. Altın ve petrol, tekstil, tarım, hayvancılık, altyapı ve enerji sektörleri doğrudan yabancı yatırım çeken sektörler olarak öne çıkarken, Fransa, Çin, Tayland, Güney Afrika ve Fas ülkeye en çok yatırımı gerçekleştiren ülkelerdir.

Katı işgücü düzenlemeleri ve güvenlik endişeleri doğrudan yatırımı engelleyen faktörler olarak öne çıkarken, Mali'nin Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) ve Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (WAEMU) üyesi olması ve ticarete liberalleşmeye yönelik attığı adımlar yabancı yatırımların ülkeye gelmesi açısından önem arz etmektedir.

Mali Doğrudan Yabancı Yatırım Göstergeleri			
Gösterge	2014	2015	2016
Doğrudan Yabancı Yatırım (DYY) Akımı (milyon USD)	144	275	126
DYY Stoku (milyon USD)	3,059	3,013	3,037
Yeşil Alan Yatırım Sayısı	5,0	3,0	0,0
DYY Akımı/Gayri safi sabit sermaye oluşumuna oranı (%)	5,9	12,6	4,9
DYY Stoku, GSYİH'ye oranı (%)	21,2	23,0	21,8

Kaynak: UNCTAD

Önemli Projeler:

- Haziran 2015'te Mali, Afrika şirketi olan Eranove ile bir hidroelektrik santralin finanse edilmesi ve geliştirilmesi için anlaşma imzaladı.
- Haziran 2017'de BWSC Mali'de yüksek verimlilikte bir elektrik santrali kurulumu için 100 milyon USD'lik bir anlaşma imzalamıştır. Santralin ülkenin enerji kapasitesini %25 oranında artırması beklenmektedir.
- Mali bankacılık sektörünün özelleştirilmesi beklenmektedir.
- Mali'de madencilik sektöründe faaliyet gösteren birçok şirket yabancı şirketlerle ortak girişimler kurmuştur. 2012'de oluşturulan yeni madencilik yatırım düzenlemeleri kapsamında özel ekonomik bölgeler oluşturulmuş ve uluslararası yatırımcılara sektöre yönelik teşvikler verilmiştir.

3- SEKTÖREL GELİŞMELER

a) Madencilik Sektörü: Altın

Mali'de altın üretiminin 2018 yılında yeni projelerle birlikte artış göstermesi öngörülmektedir. Hummingbird şirketinin Yanfolila altın projesini düşük maliyetle geliştirdiği görülürken, bu proje kapsamında altın üretiminin 2018 yılının ilk çeyreğinde başlaması hedeflenmektedir.

Kanadalı maden şirketi B2GOLD Mali'de ilk altın çıkarımını Ekim 2017'de gerçekleştirmiş olup, ticari üretimin 2018 yılı ilk çeyreğinde başlaması beklenmektedir. Şirketin 910-950 koz konsolide madencilik sektöründe üretim hedefi bulunmaktadır. Ayrıca Haziran 2017'de Endeavor Madencilik, Kalana madenini satın alacağını duyurmuş olup, 2018 yılında 150 koz'un üzerinde altın üretimi hedeflenmektedir.

Madencilik - Mali						
Göstergeler	2015	2016	2017t	2018t	2019t	2020t
Madencilik Sektörü Değeri, milyar USD	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9
Madencilik Endüstrisinin GSYİH'ye oranı	4,7	4,9	4,8	5,0	4,8	4,8
Altın Madeni Üretimi, moz	1,5	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9
Altın Madeni Üretim Hacmi, yıllık % değ.	10,5	4,0	2,5	8,0	5,0	7,0
Altın Madeni Üretimi, moz, küresel pazardan alınan pay %	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7

Kaynak: BMI

Mali'de altın üretimi yıllık 50 ton civarında seyretmektedir. Mali Madencilik Bakanlığı Şubat 2017 itibariyle ülkede yaklaşık 822 ton altın rezervi olduğunu tahmin etmektedir. Sektörde altın açısından zengin olan 133 rezerv bulunmasına karşılık sadece altı tanesi madencilik sektörü için büyüme fırsatı sunduğu belirtilmiştir. Ülkenin altın yatakları açısından en zengin bölgeleri Sadiola, Syama, Morila, Yatela ve Kayes olurken, altının GSYİH'ye katkısı %10 civarındadır. Ülke boksit, altın, demir, bakır, nikel, fosfat, manganez, uranyum, kireçtaşı ve tuz gibi yeraltı kaynaklarına sahip olmasına karşın, sadece tuz, demir, altın cevheri ve kireç taşı gibi yerel kaynakların üretimine başladığı ve madencilik sektörünün ülke ekonomisinin gelişimi açısından önemli bir potansiyel barındırdığı görülmektedir.

Mali'de elektrik üretiminin %49'u petrol ve doğalgaz santrallerinden, %51'i ise hidroelektrik santrallerinden sağlanmaktadır. Ülkede petrol ve doğalgaz üretimi ise bulunmamaktadır. B2Gold şirketinin Fekola Projesi, Hummingbird şirketinin Yanfolila projesi ve Rangold'un sahibi olduğu Loulo-Gonkouto maden kompleksi önemli projeler olarak öne çıkmaktadır.

b) Bankacılık Sektörü

IMF'in Mali'ye ilişkin yayınladığı son değerlendirme raporunda bankacılık sektörü göstergelerinin iyi bir performans sergilediği ancak takipteki krediler oranının yüksek seyirini devam ettirdiği belirtilmiştir. Batı Afrika Devletleri Merkez Bankası'nın (BCEAO) 2015 yılında sermaye artırımı kararı almasıyla bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosunun 2016 yılında %14,7 değerini aldığı ve minimum yeterlilik oranı olan %8'in üzerinde seyrettiği görülmektedir.

Mali'de takipteki krediler oranı 2016 yılı Aralık sonu itibariyle %15,4'e gerilese de yüksek seyrini korumaktadır. Kamu bankası olan Malian Housing Bank (BHM) yüksek takipteki krediler oranına sahip olan bankalardan biridir. Hükümet takipteki krediler oranını düşürmeye yönelik tedbirler olmakta olup, bu kapsamda Malian Housing Bank'ın (BMH) Malian Solidarity Bank (BMS-SA) ile birleşmeye gittiği görülmektedir.

Öte yandan, mikro finans sektöründe ise son yıllarda gelişim kaydedilmiş olup, mikrofinans sektörünün takipteki krediler oranı 2015 yılındaki %7,2'lik değerinden Şubat 2017 itibariyle %6,2'ye gerilemiştir. ROA ve ROE rasyolarında gözlenen bozulmanın etkisiyle 2017 yılı Ekim sonu itibariyle sektörün karlılığın bir önceki yılın aynı dönemine göre azaldığı görülmektedir. Sektörün karlılık göstergeleri değerlendirildiğinde ise; Aralık 2015 itibariyle %21,5 olan ROE, Aralık 2016 itibariyle %19,8'e gerilerken, aynı dönemde ROA %1,6 seviyesinden %1,4'e gerilemiştir. Likidite tarafında kredi mevduat oranı %78,3 olmuştur. Mali'de bankalar çok sıkı bir kredi politikası uygulamakta ve yeni kredi başvurularının değerlendirilmesinde çok titiz davranmaktadırlar. Kredilerde vadeler kısa tutulmakta ve faiz oranları ise yüksek bulunmaktadır. Kredilendirmede devletin ana hedef kitlesi özellikle küçük ve orta boy işletmeler olup, bu işletmeler Mali'de büyük önem taşımaktadır.

Mali Ticari Bankacılık Sektörü Göstergeleri						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Toplam aktifler, (milyon XOF)	3.824.893	4.398.627	5.014.435	5.716.456	6.516.760	7.429.107
Toplam aktifler, (milyon USD)	6.348	7.040	7.950	8.888	9.934	11.325
Toplam aktifler, GSYİH'ye oranı	57,2	60,9	64,1	67,7	70,6	73,4
Toplam aktifler, yıllık değ. %	17,0	15,0	14,0	14,0	14,0	14,0
Krediler (milyon XOF)	1.676.900	1.894.897	2.122.284	2.376.958	2.662.194	2.981.657
Krediler (milyon USD)	2.783	3.033	3.364	3.696	4.058	4.545
Krediler GSYİH'ye oranı	25,1	26,2	27,1	28,1	28,8	29,4
Krediler, yıllık değ. %	15,0	13,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Mevduatlar, (milyon XOF)	2.127.341	2.420.914	2.711.424	3.036.795	3.401.210	3.809.355
Mevduatlar, (milyon USD)	3.530	3.875	4.298	4.722	5.185	5.807
Mevduatlar GSYİH'ye oranı	31,8	33,5	34,7	35,9	36,8	37,6
Mevduatlar yıllık değ. %	13,0	13,8	12,0	12,0	12,0	12,0
Kredi / mevduat oranı	78,8	78,3	78,3	78,3	78,3	78,3
Kredi / toplam varlıklar	43,8	43,1	42,3	41,6	40,9	40,1

Kaynak: BMI

Mali Finansal Sağlamlık Göstergeleri (%)											
Göstergeler	2012	2013	2014	2015				2016			
				Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Sermaye Yeterlilik Rasyosu	11,4	12,9	14,5	14,7	15,2	15,5	14,8	15,1	15,3	14,3	14,7
Takipteki Krediler Oranı	21,0	19,3	15,9	17,2	16,4	17,2	14,5	16,5	15,8	16,2	15,4
ROA	1,3	1,2	1,1	-	-	-	1,6	-	-	-	1,4
ROE	12,5	14,1	16,0	-	-	-	21,5	-	-	-	19,8
Likit Varlıklar/Toplam Varlıklar	34,8	34,4	51,8	49,0	51,0	50,0	51,7	49,1	49,9	49,4	50,0

Kaynak: IMF

Mali'de Dünya Bankası verilerine göre 14 adet ticari banka faaliyette bulunmaktadır. Ticari bankalar yerel ve uluslararası düzeyde faaliyet göstermektedir. Mali devleti ticari bankaların bir kısmında hisse sahibi olup, bu hissedarlığını başta tarım sektörü olmak üzere önemli sektörleri desteklemek amacıyla kullanmaktadır. Dünya bankasının önerileri doğrultusunda devlet bankacılık sektöründen çekilmekte ve sektörde özelleştirme politikalarına ağırlık verilmektedir.

Sektörde ilk üç bankanın toplam mevduatların %48'i ve toplam kredilerin %40'ının kontrolünü elinde bulundurduğu görülmektedir. The Banque Nationale de Developpement Agricole (BNDA) tarımsal kalkınma bankacılığı alanında uzmanlaşmış olup, ticari bankacılık alanında da faaliyet göstermektedir. Mali bankacılık sektöründe banka dışı kredi kuruluşları, bir leasing şirketi ve mortgage sektörü ve özel sektöre yönelik faaliyet gösteren iki adet garanti fonu bulunmaktadır.

Mali'de Faaliyet Gösteren Bankalar:

- Banque Malienne de Solidarité
- Banque Régionale de Solidarité-Mali
- Banque Atlantique Mali
- Banque Internationale pour le Mali
- Banque Nationale de Développement Agricole
- Banque Sahélo-Saharienne pour l'Investissement et le Commerce (BSSIC)
- Banque Internationale pour le Commerce et l'Industrie au Mali
- Bank of Africa – Mali
- Banque Commerciale du Sahel
- Banque de l'Habitat du Mali
- Banque du Développement du Mali
- Ecobank Mali

4- TÜRKİYE & MALİ

Dış Ticaret:

Türkiye'nin Mali'ye olan ihracatı 2016 yılında bir önceki yıla göre %19,3 düşüşle 52,2 milyon USD olurken, Türkiye'nin Mali'den gerçekleştirdiği ithalat ise aynı dönemde %228 artışla 29,9 milyon USD oldu. 2016 yılında 73,8 milyon USD olan Türkiye ve Mali arasındaki dış ticaret hacmi, 2017 yılında 82,1 milyon USD'ye ulaşmıştır. 2017 yılında Türkiye'nin Mali'den yaptığı ithalatın bir önceki yıla kıyasla %228 artışla 29,9 milyon USD olması bu dönemde dış ticaret hacmindeki artışta etkili olmuştur. Kısa dönemde Mali ve Türkiye arasındaki dış ticaret hacminin 100 milyon USD'ye ulaşması, 2023 yılında ise 500 milyon USD olması beklenmektedir. Mali'nin altyapı, turizm ve madencilik sektörlerinin gelişime açık olduğunu düşünüyoruz.

Türkiye –Mali Dış Ticaret Göstergeleri				
Yıllar	İhracat (milyon USD)	İthalat (milyon USD)	Dış Ticaret Dengesi	Dış Ticaret Hacmi
2012	19,3	2,1	17,2	21,4
2013	20,8	0,5	20,3	21,2
2014	33,5	9,6	24,0	43,1
2015	30,4	2,3	28,1	32,6
2016	64,7	9,1	55,6	73,8
2017	52,2	29,9	22,3	82,1

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Mali'ye olan ihracatında makine ve aksamaları, elektrik, elektronik, çeşitli yenilebilir müstahzarlar, silahlar ve mühimmat ile mobilya ön plana çıkarken, sektörel bazda Türkiye'nin Mali'ye ihracatında öne çıkan sektörler hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri, elektrik ve elektronik, makine ve aksesuarları, savunma ve havacılık sanayi ile çelik ve mobilya sektörleri olmuştur. Türkiye'nin Mali'den olan ithalatında ise %99'luk payıyla pamuk ön plandadır.

Sektörel açıdan Türk yatırımcıların ilgi duyacağı alanların başında altyapı, madencilik ve turizm gelmektedir. Tarım ve hayvancılık ve enerji de geliştirilmesi gereken alanlar olarak dikkat çekmektedir. Tarım alanında 1 milyon hektardan fazla ekilebilir toprağa sahip olan Mali'de enerji potansiyeli de yüksektir. 16 milyon nüfusluk ülkede sadece 3 tane hidroelektrik santrali ve 2 büyük nehrin mevcut olduğu düşünülürse önümüzdeki dönemde ülkeye çok sayıda hidroelektrik santralinin kurulabileceği öngörülmektedir. Mali ve Türkiye'nin işbirliği sağlayabileceği diğer sektörler ise, tekstil ve hazır giyim, eczacılık ürünleri, otomotiv ana ve yan sanayi, demir çelik ürünleri, elektrik elektronik, un ve unlu mamuller eğitim ve sağlık olarak sıralanabilir.

Mali Yatırımların Teşviki ve Özel Sektör Bakanı Maitre Baber Gano Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın geçen hafta Mali'ye gerçekleştirdiği ziyaret esnasında tüm sanayi sektörlerinin enerji, endüstriyel elektrik üretimi konusunda zorluk çektiğini ve Türkiye'nin enerji üretimi ve iletimi konusunda Mali'ye destek olabileceğini belirtmiştir. Ülkede 600 megavatlık bir elektrik açığı olduğu ve Mali'nin bu açığı kapatmak için yatırımcıları beklediğini, ülkeye yenilenebilir enerji alanında da yatırım yapılabileceği ifade edilmiştir.

Mali'nin yüksek kalitede pamuğa da sahip olduğuna işaret edilmiş, Türk tekstil sektörünün ülkeden pamuk alımı yapabileceğini, aynı zamanda bu alanda yatırımla ülkeden iplik ihracatı gerçekleştirilebileceği de belirtilmiştir.

Hayvancılık sektöründe ise hayvancılık gelişmiş olmasına rağmen mezbahalar olmadığından deriler işlenememektedir. Türkiye'den herhangi bir firmanın bu alanda yapacağı yatırımla Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) ülkelerine üretilen ürünler gümrüksüz, geçiş yapabilecektir.

DEİK/Türkiye-Mali İş Konseyi 2015 yılında Türkiye ile Mali arasında ikili iş ilişkilerinin artırılması hedefiyle kurulmuştur. DEİK/Türkiye-Mali İş Konseyi, Türkiye'nin Mali ve Afrika kıtasıyla ekonomik ilişkilerinin artmasına yönelik başta iş forumları, işadamlı/kadınları heyet ziyaretleri, toplantı ve seminerler olmak üzere bir dizi faaliyet yürütmek amacıyla kurulmuştur. İş Konseyinin ana hedefi, Türk ve Malili iş insanlarının daha sık bir araya gelmesi ve işbirliği fırsatlarının yaratılarak somut ortaklıklara dönüşmesine katkıda bulunmaktır. THY 2015 yılında Mali'ye seferlere başlamış olup, Mali parlamento binasıyla ilgili proje çalışmaları, restorasyonu yapılan binalar, su kuyusu açma çalışmaları Türkiye'nin Mali'de üstlendiği önemli projelerdir

İki ülke arasında imzalanan anlaşmalar: Güvenlik İşbirliği Anlaşması, Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması, İstihdam ve Mesleki Eğitim Alanlarında İşbirliği Anlaşması, El Sanatları Alanında İşbirliği Anlaşması, Kültürel İşbirliği Anlaşması olarak sıralanmaktadır.

Türkiye'nin Mali'den Yaptığı İthalat (Bin USD)	2015	2016	2017	Toplam İthalattan Alınan Pay
Pamuk	1.758	7.900	29.733	99,31%
Alüminyum ve bunların parçaları	0	0	141	0,47%
Makine, mekanik cihazlar, nükleer reaktörler, kazanlar; parçaları	0	0	39	0,13%
Canlı hayvanlar	89	64	24	0,08%
TOPLAM	2.259	9.128	29.941	

Türkiye'nin Mali'ye Gerçekleştirdiği İhracat (Bin USD)	2015	2016	2017	Toplam İhracattan Alınan Pay
Makine, mekanik cihazlar	3.322	6.797	7.440	14,25%
Çeşitli yenilebilir müstahzarlar	3.664	3.366	4.835	9,26%
Silahlar ve mühimmat; parça ve aksesuarlar	5.251	5.983	4.305	8,25%
Mobilya; yataklar, şilteler	2.001	1.887	4.161	7,97%
Elektrikli makine ve ekipmanları ve parçaları	690	19.438	3.264	6,25%
Demir ve çelik	630	1.260	3.083	5,91%
Demiryolu veya tramvay aksesuarı araçları ve parçaları	756	1.733	2.563	4,91%
Demir veya çelikten eşya	1.057	4.571	2.386	4,57%
Tahılların, unların, nişastaların veya sütlerin müstahzarları; pastacılık ürünleri	1.591	3.626	1.915	3,67%
TOPLAM	30.383	64.705	52.204	

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Mali'ye İhracatı (Sektörlere Göre) Bin USD	Ocak-Aralık		Yıllık Değişim
	2016	2017	
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	8.152	7.952	-2,45%
Elektrik Elektronik	7.141	5.601	-21,56%
Makine ve Aksamları	3.712	5.099	37,34%
Savunma ve Havacılık Sanayii	8.110	4.972	-38,69%
Çelik	2.145	4.798	123,68%
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	2.138	4.762	122,73%
Demir ve Demir Dışı Metaller	5.234	4.022	-23,16%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	3.999	3.972	-0,68%
Otomotiv Endüstrisi	15.416	3.276	-78,75%
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	2.478	2.954	19,20%
İklimlendirme Sanayii	2.778	1.632	-41,22%
Hazır giyim ve Konfeksiyon	655	1.084	65,45%
Halı	894	746	-16,57%
Madencilik Ürünleri	147	454	208,76%
Yaş Meyve ve Sebze	66	346	425,69%
Tekstil ve Hammaddeleri	376	294	-21,94%
Meyve Sebze Mamulleri	214	150	-30,07%
Deri ve Deri Mamulleri	155	69	-55,26%
Diğer Sanayi Ürünleri	34	52	56,09%
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	7	5	-29,05%
Zeytin ve Zeytinyağı	1	4	196,64%
Kuru Meyve ve Mamulleri	0	1	
Mücevher	1	0	-80,25%
Fındık ve Mamulleri	0	0	-100,00%

Kaynak: TUIK, TİM

AÇIKLAMA:

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

Bu rapor, A&T Bank Ekonomik Araştırmalar tarafından sadece bilgi amaçlı olarak hazırlanmıştır. Sunulan bilgilerin yayım tarihi itibarıyla yanlış/yanıltıcı olmamasına özen gösterilmiş olmasına karşın, A&T Bank bilgilerin doğru ve tam olmasından sorumlu değildir. Bu raporda yer alan bilgiler herhangi bir uyarı yapılmadan değişebilir. A&T Bank ve kurum çalışanları bu raporda sunulan bilgilerin kullanılmasından kaynaklanabilecek herhangi bir doğrudan ve dolaylı zarardan ötürü hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Telif hakkı saklıdır, herhangi bir amaçla A&T Bank'ın izni olmadan raporun tamamı veya bir kısmı başka bir yerde yeniden yayımlanamaz, dağıtımı yapılamaz. Tüm hakkı saklıdır.